

Verslag Studiedag zaterdag 5 maart 2022 in de Lutherse Kerk te Utrecht

Er kwamen 6 mannen en ??? vrouwen en iedereen was erg blij om elkaar te zien bij de koffie en thee met een lekkernij.

We hadden als thema gekozen: **Spiritualiteit en de Spiritus Sanctus.**

In de Lutherse traditie heeft de Heilige Geest nooit op de voorgrond gestaan, maar is het niet goed om haar eens extra aandacht te schenken, bewegelijk en praktisch als zij is?! Zo leidde Catrien de ochtend in.

ds Trinette Verhoeven hadden we uitgenodigd om er over te spreken met ons. Zij schreef er al over in ELKwartaal, vandaar.

De workshops 's middag stonden in hetzelfde teken.

Catrien heette iedereen welkom en is blij dat er toch zoveel leden en vrienden zijn gekomen.

We steken een kaars aan voor Irene van de Kamp, die plotseling is overleden en toegezegd had om een workshop te verzorgen. Deze werd nu door Mascha de Haan verzorgd.

Naast Trinette waren dat Mascha en Jeroen de Haan. Jeroen begeleidde ons voortreffelijk bij het zingen gedurende de dag.

Catrien begon met het ochtendgebed en de inleiding op deze dag.

V: Heer, open mijn lippen (liedboek 190a)

A: mijn mond zal zingen van Uw eer

v: God, kom mij te hulp

A: Heer, haast u mij te helpen

A: Eer aan de Vader en de Zoon en de Heilige Geest

zoals het was in het begin en nu en altijd

en in de eeuwen der eeuwen. Amen.

Halleluja

Lied 221 Zo vriendelijk en veilig als het licht

Psalm 63:1-9

V: God, U bent mijn God, U zoek ik

A: Naar U smacht mijn ziel,

naar U hunkert mijn lichaam

in een dor en dorstig land, zonder water.

V: In het heiligdom heb ik U gezien
uw macht en majesteit aanschouwd.

**A: Uw liefde is meer dan het leven
mijn lippen zingen uw lof.**

V: U wil ik prijzen, mijn leven lang
roepend Uw naam, de handen geheven.

**A: Dan wordt mijn ziel verzadigd van uw overvloed,
jubel ligt op mijn lippen, U zal ik loven.**

V: Liggend op mijn bed denk ik aan U
Wakend in de nacht, prevel ik Uw naam.

**A: U bent altijd mijn hulp geweest,
ik juichte in de schaduw van uw vleugels.**

V: Ik ben aan U gehecht, met heel mijn ziel.

A: uw rechterhand houdt mij vast.

Klein woord voorafgaand aan de lezing

Lezen Johannes 1: 29-34

Na een korte stilte zingen we Lied 701 en volgen de gebeden.

v: Heer ontferm U,

A: Christus ontferm U, Heer, ontferm U.

ochtendgebed

afgesloten met (lied 197)

v: Gij die het sprakeloze bidden hoort achter de woorden die wij tot U roepen

A: Gij die mensen ziet, zoals geen mens,

Gij die uw Woord in ons hebt neergelegd in den beginne, als een bron van weten.

V: Gij die ons hebt geschapen naar U toe,

Wek onze kracht, vuur hartstocht aan,

heradem ons, dat wij in U volharden.

A: doe lichten over ons uw lieve Naam.

A: loven wij de Heer! Wij danken God.

Hierna sprak ds. Trinette Verhoeven over de Lutherse traditie en de vernieuwing van de Geest. Zij begon met een vraag aan ons wanneer we God hebben ervaren in ons leven.

Een samenvatting van de lezing vind u elders in deze Brief.

Er was een kort nagesprek.

Daarna was het tijd voor een korte pauze met koffie/thee.

We waren heel erg blij dat Mascha alsnog haar verhaal wilde vertellen omdat het een jaar later is geworden. Mascha was als afgevaardigde van de Nederlandse Lutheranen in 2019 bij een LWF event in Ethiopië 'Global Consultation on Lutheran Identity'. Het was de start van een wereldwijd onderzoek naar wat nu de lutherse identiteit is, beschreven in woorden van nu. Zij deed daar bijzondere ervaringen op. Ze zag er de werking van de Geest. Ze vertelde er vol vuur over.

In Nederland zijn er 10.000 Lutheranen. Een minimaal aantal vergeleken met de miljoenen wereldwijd. Mascha vertegenwoordigde op de conventie, samen met acht anderen, Centraal West Europa; ze was hiervoor genomineerd en geselecteerd! 80 deelnemers in een verschillende samenstelling, zoals man/vrouw, oud/jong, leek/professioneel. Ze bereidde zich voor door in te lezen en deel te nemen aan de Lutheran Summerschool in Amsterdam.

Zo ging ze op reis naar Adis Ababa en verbleven daar wat langer, omdat het in de rest van het land onrustig was, en toen door naar de conferentie. Zij vertelt boeiend over haar ervaringen. Haar luxe appartement op de 10^e etage. Sjaal met embleem waar ze trots op is. Het was een heel druk programma met iedere dag gasten uit een andere kerk. Verschil in het beleven van de Heilige Geest, zowel in het praktische als geestelijk leven. Jaloers: de blijheid en vreugde in het geloof. Christus is de spiegel van het hart van God. Muziek is de zuster van de theorie. Er waren veel bijzondere momenten met veel rituelen. Het allermooiste moment was de story-telling: je deelt daarbij geloofservaringen met elkaar. Mascha vertelde er het verhaal van het theelepeltje, dat ook mag helpen bij het blussen van de brand. Het theelepeltje staat symbool voor hoop en liefde.

Ze moesten aan de slag met de volgende opdrachten:

- We moesten uitdrukken wat we geloven.
- Een identiteit met verschillende vormen
- Niet reactief, maar pro-actief.

De laatste dag gingen we terug naar de regio. Toch misten we enkele Europese landen.

Op zondag konden we kiezen uit 5 lutherse kerken. Zij ging naar de traditionele Lutherse Kerk, de meest klassieke kerk die daar was. Verder waren er andere vieringen in bijvoorbeeld een tent of hal. Er werd voor een kinderlied gekozen: Als jij doet zoals je ziet, werkt dit door in je verdere leven. Er was veel discussie in verband met de verschillen, bijvoorbeeld: hoe ga je om met homo's, euthanasie, enz.

Terug zou Mascha meewerken aan de uitwerking van een vragenlijst over de H. Geest, die naar alle lutherse lidkerken gestuurd zou worden. Covid leek roet in het eten te gooien. Maar begin vorig jaar kon deze vragenlijst toch al verstuurd worden naar kerken en gemeentes. Aan de uitkomsten van de enquête wordt nu gewerkt. Nu is dit een studiedocument voor verder onderzoek. De grootste uitkomst: het begint allemaal met storytelling.

En nu verder! Er zal studiemateriaal worden ontwikkeld voor predikanten en begeleiders

Het is een studieboek geworden voor verder onderzoek. De terugkoppeling vindt plaats in 2023 in Krakau.

De week voor de Studiedag was zij naar Zweden en heeft enkele deelnemers weer ontmoet en de puzzelstukjes vielen weer in elkaar.

De Heilige Geest is overal!!!

Er blijkt geen echte identiteit van het Luthers te zijn.

Zij wil ook in plaatselijke gemeentes dit verhaal wel vertellen.

Catrien sluit deze morgen af en is benieuwd wat dit met ons gaat doen.

Helena roept ons op om verhalen te delen in De Brief over de Geest.

We zongen een tafellied: 145A voor we aan de heerlijke lunch beginnen.

Om 14 uur begonnen de Workshops:

Er werden liedboekliederen gezongen over de Geest onder leiding van Jeroen de Haan. Hij heeft zich eerst aan ons voorgesteld en daarna werd er zowel naar het Liedboek uit 1973 als uit 2013 gekeken en de verschillen. Jeroen gaf daar een goede uitleg aan.

De liederen die aan bod kwamen waren: 669, 673, 670, 676 – een kinderlied dat zowel door oud en jong kan worden gezongen -, 679 en 248 – alleen de melodie is anders en dan blijkt hoe belangrijk een melodie is - en tot slot zongen we 841 onder begeleiding van het grote orgel.

Het waren maar 2 bekende liederen, maar onder leiding van Jeroen ging dit goed.

Een conclusie was: we kunnen best meer Pinksterliederen zingen, ook door het jaar heen.

Middag-gespreksgroep over de Geest onder leiding van Catrien van Opstal

Met zijn zessen hebben we rond de tafel gepraat en (geloofs-)verhalen uitgewisseld. De brandende veelkleurige kaars in het midden.

Voor we Paulus gingen lezen over de Geest, wilden we eerst in ons gesprek de Geest dichterbij halen, binnen laten. Dat deden we om te beginnen door in beurtspraak lied 669 met elkaar te lezen. Een lied dat vol staat met aanduidingen van de werking van de Geest: 'der armen troost', 'zachtheid die de ziel geneest', 'vrede in de strijd', 'licht dat vol van zegen is', 'rust die alle onrust stilt'. Daarna volgen bedes tot de Heilige Geest: 'heel de ziel die is gewond', 'overstroom ons dor domein', 'koester het verkiilde hart'. En nog meer. We spraken over wat onszelf het meest toesprak.

In de lezing van Mascha de Haan was vooral naar voren gekomen, hoe belangrijk het is om geloofservaringen te delen en woorden te geven: daarin komt geloof tot leven. Catrien stelde voor om wat we opgeschreven hadden op de vraag van Trinette, voordat ze haar lezing begon, waar we het gevoel hadden gehad dat God aanwezig was, aan elkaar te vertellen. We maakten een begin met 'story telling'.

Wat er genoemd werd: op de Molukken hebben een aantal jaren terug christenen en moslims uit zichzelf vrede gesloten; het kan niet anders of dat is het werk van de Geest! Of: Trinette noemde de Geest Trooster, Verzoener en Vernieuwer. De Geest is een diamant, met zovele facetten. Het hangt af van je eigen gemoedstoestand, welk facet op dat moment tot je spreekt. Een ander noemt: de dag beginnen met een stiltewandeling en bewust je omgeving in je opnemen, dan begin je de dag vol van Geest en verwondering en treed je de dag die volgt anders tegemoet, gesterkt.

We spraken hoe geloof soms leeg kan zijn. Maar soms is het juist heilzaam de leegte op te zoeken en te merken hoe die stilte vol is van Geest.

De hele dag waren we ons ook bewust van de oorlog tegen de Oekraïne, die nu woedt. En waren we ons bewust dat er naast de Heilige Geest ook boze machten en geesten spoken.

We lazen Romeinen 8 en stelden onszelf te vraag: dat de Geest IN ons woont, is dat realiteit voor ons? In Galaten 5 noemt Paulus de vruchten van de Geest, zoals liefde, geduld, zachtmoedigheid. De een hoorde er weer een heilig moeten in. Catrien benadrukte dat het gaat om vruchten: die groeien vanzelf aan een boom. Als je je laat doordringen door de Geest, door de liefde van God, dan mag je erop vertrouwen dat die vruchten er ook zullen zijn.

Het was een prachtig, openhartig gesprek dat we hebben gevoerd, vol van de Geest!

Helena en Catrien

Tenslotte ging er een groep bloemschikken over de vrucht van de Geest (Galaten 5:22) met Mascha de Haan. Er werd gelezen uit Galaten 5: 13 - 26

De vrucht van de Geest is: Liefde, Vreugde, Vrede, Geduld, Vriendelijkheid, Goedheid, Geloof, Zachtmoedigheid en Zelfbeheersing.

We brainstormen met elkaar over: 9 bewoordingen maken de vrucht van de geest.

Er werd gekeken naar: uitstraling, materiaal, kleur, lijnen en vormen, aantallen, geur, schiktechniek

Blauw goddelijkheid, oneindigheid, onschuld (trouw, kleur van Maria)

Bruin armoede, nederigheid

Geel licht, luister, glorie

Afgunst, verraad

Goud goddelijkheid, rijkdom, eeuwig licht

Grijs onthechting

Groen hoop, groei, leven, toekomst

Paars heilig, goddelijk, eeuwig

Ingetogenheid

Rood leven, liefde

Lijden, offer

Roze paars wijkt voor het licht

Wit vreugde, feest, waarheid, reinheid

Zwart duisternis, diepste rouw, dood

9 staat voor volheid, de tijd is vol, zwangerschap duurt 9 maanden

Pinksteren is het feest van de Geest. Vruchten dragen en vruchten vermenigvuldigen zich.

Er werden kleine boeketjes gemaakt die aan het eind van de dag werden uitgedeeld.

Delen met het theelepeltje?

Er volgt een pauze met koffie/thee met heerlijke Goudse wafels.

Daarna volgde het afsluitende vesper. We begonnen met orgelspel en Catrien ging ons voor in een dankgebed naar aanleiding van Psalm 133. We zongen 3 liederen: 669, 673 en 841: 1 en 2.

We kregen een zegen mee op weg naar huis.

We keken met elkaar terug op deze dag en Helena bedankte iedereen en vooral Jeroen en Mascha. Naast een boeket kregen zij ook een kaars van de NLVB mee. Die had Trinette al aan het eind van de morgen ontvangen.